

מתורתו של צדיק אבייר ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בבואור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת וישלח תשפ"ג

שיגמר חמדתו בפעל, וזה דומה כמי שנוולד מן האש, דכמו שהאש דרפה כשהתחיל להדליק לא תשקט ולא תנוח עד שתדליק כל אשר לפניה, גם זה הרשע כך דרפו. ויתרו, בא לרמוז דזה הרשע עושה יותר מן האש, דהאש אינה שולטת רק במה שלפניה ורואה אותה, אבל רשע זה, אש החמדה בוער בו בין במה שענינו רואות ובין במה שאין ענינו רואות (חגיגה יא:), וזהו ויתרו, מיתר על מעשה האש. וכן, אותיות 'ונכר', דהינו, כיון שנטמע כל כך בסטרא אחרת עד שהגיע לכפירה, הרי הוא כנכרי עובד עבודה זרה:

(פיתוחי חותם פרשת וישלח)

עבירה גוררת עבירה

ואלה בני צבעון ואיה וענה הוא ענה אשר מצא את הימם במדבר ברעתו את החמרים לצבעון אביו (בראשית לו כד). הנה כתבנו, דצבעון רומז אחר שנתלבש בתאוות יצר הרע עברה גוררת עברה ונצטבע ונטמע גם גופו. והפעלות הרעות היוצאות מזה הוא שנתחשב חס ושלום כמי שאין לו אלוה, ועוסק תמיד כי אם בדברים בטלים ובלשון הרע ובדברי נבלה. ואין עון חמור יותר מזה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ערכין טו) שקול לשון הרע כעבודה זרה וכשפיכות דמים וגלוי עריות, כמו שנאמר (תהלים יב ד) 'לשון מדברת גדולות'. וכופר בעקר, כמו שנאמר (שם פסוק ה) 'שפתינו אתנו מי אדון לנו' (ערכין שם). וזהו שאמר בני צבעון, דהינו המעשים הרעים אחר שנצטבע, הם ואיה, קרי בה 'איה' בנקוד צירי, דהינו מבקשים איה הם דברים רעים ולשון הרע כדי להתעסק בהם ולהגות בהם נגד בני אדם, וזהו וענה, מלשון עניה ואמירה, תמיד מוכן כי אם לענות סרה:

אינו מתבונן שהיו מאת ה' ואינו מבחין בין טוב לרע

ומי שתמיד מרגל כי אם לדבר רע בשפתיו, אין למעלה ממנו ברעה, כי חשכו עיניו ונטמטם לבו, וירא און ולא יתבונן על מה זה בא לזה העולם ולמה נתן לו הקדוש ברוך הוא ימים. בודאי חושב בדעתו חס ושלום כי אין הימים מאת ה', דאלו היה חושב דהימים מאת ה', כמו שנאמר (שם קלט טז) 'ימים יצרו', היה שומר עצמו שלא יפגם בהם, אבל זה חושב כאלו מצאם ומה שיצרעה יעשה בהם. וזהו שאמר הוא ענה, הרשע שתמיד עונה סרה, מי גרם לו זה, חשב בדעתו אשר מצא את הימם במדבר, קרי בה 'הימים', דהינו, חשב זה בעל לשון הרע שהימים שהוא חי מצאם במדבר בלי שומר, בלי אדון עליהם חס ושלום, לפיכך עושה בהם כרצונו. ומי גרם לו זה, הפעלות הראשונות שהיתה עברה גוררת עברה עד שנצטבע ונעשה כחמורים ממש שאין להם שום הבחנה כלל בין טוב לרע, וזהו ברעתו את החמרים לצבעון אביו, ואת קרי בה 'עם', ודהינו 'ברעותו עם החמורים', שעשה עצמו עם החמורים, כמותם ממש, וכל זה בשביל צבעון אביו, היא התולדה של הצביעה שנטמעה בהמא, היא שגרמה לו שמדבר תמיד סרה:

(פיתוחי חותם פרשת וישלח)

בעל לשון הרע - כופר בעיקר

ואלה בני ענה דשן, ואהליבמה בת ענה (בראשית לו כה). בא לרמוז, דבעל לשון הרע, הפעלות הרעות היוצאות ממנו הרי כתבנו אותם, ונוסף עליהם שהוא מענג עצמו בדברים הרעים, והם תאוה לו ושעשוע תחת שהיה לו להשתעשע בדברי תורה ותפלה. זאת ועוד, עקר ושיבתו כי אם כת לצים ודוברי נבלה כמותו, וזהו ואהליבמה, קרי בה 'אהלי במה' שהיא עבודה זרה, דהינו ושיבתו כי אם באהלי במה, הם בני אדם שעושים מעשים, ולשון מדברת גדולות כבר כתבנו שהוא כופר בעקר, לפיכך יקראו 'אהלי במה' שהוא עבודה זרה:

(פיתוחי חותם פרשת וישלח)

דרך בני ישראל להתחרט מיד אחרי עשיית החטא

ואלה בני שובל עלון ומנחת ועיבל שפו ואונם (בראשית לו כג). הנה כתבנו ששובל אותיות 'לבוש', וכתבנו גם כן שכיון שמתאנה האדם להתעסק בתאוות יצר הרע ולטלם בידו, ממילא עברה גוררת עברה חמורה ממנה. והחמורה שיוצאת מזה היא זו, שכיון שמתלבש בתאוות היצר, לא די שמתבטל מהמצוות, אלא גם כן עובר עברות. וזהו שאמר ואלה בני שובל, דהינו, הפעלות הרעות הנעשות על ידי ה'לבוש', עלון אותיות 'עולן', שיהיה עושה עול במשאו ובמתנו. ומנחת לשון נחת רוח, והכונה היא דדרך בני ישראל, כשחוטאים איה חטא מיד מתחרטים ומתנחמים ודואגים על מה שארע להם, והמתלבשים בהמא דסטרא אחרת עושים רע ומתאווים להוסיף לעשות רע, ואדרבה, יש להם נחת רוח בזה. וזהו ומנחת, לשון נחת רוח, יש להם נחת רוח במעשיהם. ואלה מעשיהם, ועיבל אותיות 'עולבלי', עולבים אחרים בתרפה וגדופים, שפו מלשון נאווה, כמו 'הר נשפה' (ישעיה יג ב), ואונם מלשון אונאה, שעושים אונאה לבני אדם בממון:

(פיתוחי חותם פרשת וישלח)

החוטא נטמע בתאוות היצר הרע

ואלה בני דישן חמדן ואשבו ויתרו וקרן (בראשית לו כו). בא לרמוז, דכיון שגשתקע בהמא בעברה אחר עברה, נטמע בתאוות יצר הרע, וכל מה שמתאנה לבו עושהו, כי כבר נמסר ביד יצר הרע וכל מה שאומר לו עושהו.

וזהו שנאמר ואלה בני דישן, דהינו, התולדות הרעות היוצאות מתענוגי יצר הרע הם בני דישן. התולדות היוצאות מדישן יצר הרע, חמדן, היא החמדה, שאדם זה שגשתקע ביד יצר הרע ורדף אחר כל חמדה. ואשבו, אותיות 'בן אש', כלומר, כשתבוא לו איזו חמדה אש בוער בקרבו, ולא ינוח ולא ישקט עד

לימוד התורה מציל מיצר הרע

מאיבי תחכמי מצותך כי לעולם היא לי (תהלים קיט צח). אפשר לרמוז, דהנה נחש הקדמוני הרמאי נאמר בו (בראשית ג א) 'הנהחש היה ערום, וליכא מאן דיידע למפתי כותיה, ולכן ראוי האדם להשמר ממנו מכל צד ומכל פנה. וכמו שהנחש עושה תחבולות ועצות רעות כדי לתפש את האדם ברשתו, כך צריך האדם שיעשה תחבולות ועצות טובות להמלט ממנו (ברכות יז), ובפרט בשעה שירצה האדם לעשות שום מצוה, ישמר עצמו ביותר, שיצר הרע רצונו שלא תעשה המצוה ההיא בשלמות, ומתאמץ בכל כחו להטיל בה איזה פגם שלא תהיה שלמה. וצריך האדם לידע שבאותה השעה השטן עומד על ימינו לשטנו, ויתאזר האדם בכח כדי לעשות אותה המצוה בשלמות, וזכות התורה וכחה הוא שמסיע האדם על ענין הזה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קידושין ל): אמר הקדוש ברוך הוא אני בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין. משמע מזה דכל מה שיצר הרע מרבה בתחבולות ועצות רעות, דהתורה מפרה כל תחבולותיו ומועצותיו הרעות, ועל זה נאמר (תהלים יט ח) 'עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, דהינו אפלו אדם שעדין פתי מצד יצר הרע, כשיעסק בתורה היא מבטלת ממנו פתוי יצר הרע. ואמר בזה 'עדות ה' נאמנה, הכונה דאמנה וקבלה בדינו דהתורה היא המצלת מיצר הרע, דכך אמר הקדוש ברוך הוא בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין:

שבה נקראים עם חכם ונבון, בזאת החכמה שגורמה להם: נמצא עקר הכל היא התורה, ולכן בכח התורה הקדושה יכול האדם להתחכם כנגד יצר הרע ולבטל ולהפר מועצותיו הרעים, ולעשות כל מצוה ומצוה בשלמות כהלכתה. וזהו שנאמר **מאיבי תחכמי מצותך**, הכונה כיון שהזכיר 'מה אהבתי תורתך, דהינו אני דבק בה ועוסק בה מאהבה לשמה, ובזה אני מבטח שלא ינצחני יצר הרע וחילותיו במועצותיהם, שכל התורה ותחבולותיה, יותר מתחבולות יצר הרע, דהתורה כתיב בה (משלי כד ו) 'כי בתחבולות תעשה לך מלחמה, והינו מלחמתה של תורה. וזהו **מאיבי תחכמי מצותך**, דהינו תורתך הקדושה שנתת לנו ואני אוהב בה ודבק בה, בכח סגלתה העצומה היא נותנת חכמה בי לעשות מצותיך כתקונן, ואין יצר הרע מועיל בי במועצותיו ותחבולותיו. וזהו **מאיבי תחכמי**, דהינו יותר ויותר מחכמה שמתחכמים איבי שהם יצר הרע וחילותיו, ועושים לי תחבולות כדי שלא לעשות המצות בשלמותם, יותר מתחבולותיהם נותנת בי התורה חכמות כדי לעשות המצות בשלמותם. וזהו **תחכמי מצותך**, דהינו התורה נותנת בי חכמה לעשות מצותיך כתקונם, וזהו **תחכמי מצותך**, דהינו התורה תחכמי לעשות מצותיך בשלמותם. והטעם, **כי לעולם היא לי**, דהינו התורה לעולם כך סגלתה שמצלת את האדם מיצר הרע ומכל חילותיו, כמו שאמרת מפי כבודך בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין:

תורה מגינה על לומדיה גם כשאין עוסקים בה

אי נמי אפשר לומר לפי מה דקיימא לן (סוטה כא) דהתורה בין בעדנא דעסיק בה ובין בעדנא דלא עסיק בה אגוני מגנא ואצולי מצלא, וזהו שנאמר **מה אהבתי תורתך**, דהינו אני דבק בה תמיד, והטעם משום שהיא מצלת אותי מאיבי שהם יצר הרע ונגדא דחמא דיליה, והתורה היא הנותנת לי חכמה להנצל מיצר הרע ונגדא דחמא דיליה כדי לקיים מצותיך. וזהו **מאיבי תחכמי מצותך**, דהינו התורה מגנה עלי ומצלת אותי מן החיצונים כדי לקיים מצותיך, משום שהיא סגלתה בין בעדנא דלא עסיק בה אגוני מגנא ואצולי מצלא, וזהו **כי לעולם היא לי**, דהינו לעולם בין בעדנא דעסיק בה בין בעדנא דלא עסיק בה אגוני ומצלא כאמור:

(מעגלי צדק אות מ"ם)

אך צריך האדם ללמד ולקיים, כמו שנאמר (דברים ד ו) 'ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, הכונה דכשישמעון הגוים שנגטויותם על תר"ג מצות, רמ"ח עשה ושס"ה לא תעשה, ואתם מקימים אותם ולא הועיל בכם גרוי ופתוי יצר הרע, יתמהו על זה הדבר תמיהה גדולה, אשר הם בשבעה מצות לא יכלו לעמד, ואתם בתר"ג יכלתם לעמד. ויאמרו הגוים זה סגלה הנפלאה תלויה בתורה הקדושה שקבלתם, שפחה גדול מכח היצר הרע, ואינו שונה לנגדה כלום. וזהו שנאמר 'רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, דהינו יאמרו העקר הוא החכמה שנתנה להם,

חידה שבועית: מה כתב רבינו בהא דרשע היא יותר גדוע מפעולת האש?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוזן האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

פרשת ואתחנן:
ה' יעקב דייטש ברוקלין נ.י.

